

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ДОПОМІЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ СУЧАСНОГО АДВОКАТА

Сучасна юридична практика переживає етап трансформації під впливом цифровізації та інтеграції інноваційних технологій. Однією з найбільш перспективних технологій є штучний інтелект, який здатен значно підвищити ефективність діяльності адвоката, оптимізувати робочі процеси та зменшити час на виконання рутинних завдань. Використання штучного інтелекту у правовій сфері не лише прискорює обробку великих обсягів даних, але й допомагає у прогнозуванні результатів судових процесів, аналізі правової інформації та підготовці стратегій захисту. Поява інструментів на базі штучного інтелекту відкриває нові перспективи, проте одночасно породжує дискусії щодо етичних, правових і професійних меж їх застосування.

Вже сьогодні частина представників юридичних професій активно інтегрує алгоритми штучного інтелекту у свою діяльність, зокрема використовуючи програмні продукти компанії OpenAI. Так, у новинах агентства «Reuters», повідомлялося, що Колегія адвокатів Флориди зосередила увагу на підготовці нового консультативного висновку щодо застосування ШІ та запросила юристів штату взяти участь у цій роботі. Комітет з професійної етики Ради адвокатів Флориди отримав завдання розробити правила для генеративного ШІ, такого як ChatGPT від OpenAI, Google Bard чи Bing Microsoft, а також обговорити питання, чи слід дозволяти юридичним фірмам рекламувати свій ШІ як унікальний або кращий, і чи можуть юристи заохочувати клієнтів довіряти звітам, створеним за допомогою ШІ [1].

Такі зміни можуть істотно вплинути на розуміння того, як адвокати можуть застосовувати генеративний ШІ для роботи з документами. Яскравим прикладом є справа адвоката Шварца, який посилався на вигадані прецеденти ChatGPT. Суддя у справі Кастель зазначив, що шість із поданих справ були фальшивими, а сам адвокат Шварц визнав, що помилково покладався на чат-бота, який раніше не використовував для юридичних досліджень і не знав про можливу недостовірність його результатів [1].

Цей прецедент вказує на ризики застосування ChatGPT у юридичній практиці. Водночас розвиток технологій ШІ триває, і аналіз практичних випадків дозволяє формувати нові знання про можливості використання ШІ адвокатами та прокурорами, зокрема під час

підготовки до судових засідань. В Україні сучасні технології ШІ вже використовуються для швидкого пошуку джерел та збору інформації, а іноді й для отримання відповідей на конкретні питання. Зокрема, Варава І. у статті «Інновації у професійній діяльності юристів: використання потужностей штучного інтелекту» підкреслює необхідність розробки нових методів здобуття знань і практичних навичок для юристів у сфері інноваційних технологій і ШІ [2].

За даними JustTalk, серед приблизно 66,5 тисяч українських адвокатів, які мають право на професійну діяльність, станом на травень 2023 року є випадки системного використання ChatGPT або аналогічних сервісів [3]. Програмні продукти на основі ШІ дозволяють спрощувати роботу з судовою практикою та аналітикою, ефективніше управляти матеріалами проваджень, підвищувати якість роботи з документами та економити процесуальний час.

Разом із тим застосування ШІ в юридичній професії породжує етичні питання, що потребують додаткового регулювання. Так, випадок Шварца демонструє ризики неточності даних та неетичного використання ШІ. Американські колеги також зауважують, що застосування ШІ може призвести до посилань на неіснуючі справи або неточного аналізу, а Комітет Американської асоціації юристів наголосив, що навіть ненавмисне спотворення фактів у суді потребує ретельної перевірки та дотримання професійної етики [4].

Штучний інтелект у діяльності адвоката використовується для аналізу судової практики, підготовки процесуальних документів, перевірки договорів та інших юридичних текстів. Технології машинного навчання дозволяють системам швидко знаходити релевантні судові рішення, визначати тенденції в правозастосуванні та прогнозувати ймовірність позитивного або негативного результату справи. Це дозволяє адвокатам приймати більш обґрунтовані рішення і формувати стратегію захисту з урахуванням реальних тенденцій.

Одним із ключових напрямів застосування є автоматизація рутинних завдань, таких як створення шаблонів документів, перевірка правопису та стилю, а також виявлення потенційних колізій у договорах або інших юридичних актах. Завдяки цьому адвокат може зосередитися на більш складних аналітичних та стратегічних завданнях, що підвищує загальну продуктивність роботи.

Важливим аспектом є прогнозування судових рішень. На основі аналізу великого масиву прецедентів системи штучного інтелекту здатні визначити ймовірність позитивного результату для клієнта та порадити оптимальні юридичні дії. Це особливо цінно у складних справах, де результат залежить від багатьох факторів, включаючи специфіку суддівської практики, особливості справи та тенденції в правозастосуванні.

Штучний інтелект також може застосовуватися для створення інтерактивних платформ, які дозволяють громадянам анонімно повідомляти про корупційні порушення, одночасно захищаючи конфіденційність наданої інформації. Зокрема, чат-боти можуть допомагати у підготовці офіційних запитів чи скарг, фіксуючи дані для подальшого аналізу системою. Такі технології вже демонструють ефективність у ряді держав, сприяючи зміцненню довіри громадян до правової системи.

В Україні використання ШІ відкриває нові шляхи боротьби з корупцією в юридичній сфері. Одним із ефективних методів є впровадження автоматизованих систем контролю та аналізу процесів укладення договорів. Такі системи можуть перевіряти відповідність контрактів законодавчим нормам та оперативно виявляти порушення або конфлікти інтересів, знижуючи ризики людського втручання та суб'єктивності.

Ще одним перспективним напрямом є використання технології блокчейн для зберігання юридичних документів і контрактів. Це дозволяє забезпечити прозорість та незмінність записів, виключаючи можливість їх підробки або маніпуляцій. У сфері публічних закупівель та земельних відносин блокчейн може забезпечувати автоматизований контроль за дотриманням процедур та умов угод.

Водночас використання штучного інтелекту в адвокатській практиці має свої обмеження. Алгоритми не можуть врахувати етичні, психологічні та соціальні нюанси справи, а також не здатні повністю замінити професійне судження адвоката. Ризики виникають також у сфері конфіденційності та захисту персональних даних, оскільки обробка великих масивів інформації передбачає забезпечення надійних механізмів безпеки. Юридична професія передбачає відповідальність за кожне рішення, і остаточне рішення завжди залишається за адвокатом.

Важливою є інтеграція штучного інтелекту як допоміжного інструменту, що сприяє підвищенню якості юридичних послуг та зниженню витрат часу на підготовку матеріалів. Адвокат, який вміло поєднує технології і професійний досвід, отримує конкурентну перевагу на ринку юридичних послуг. Водночас впровадження таких технологій вимагає перегляду стандартів підготовки юристів, формування нових компетенцій у сфері роботи з алгоритмами та знань у сфері інформаційної безпеки.

Отже, штучний інтелект стає незамінним допоміжним інструментом сучасного адвоката, сприяючи автоматизації рутинних завдань, аналізу великих масивів даних, прогнозуванню судових рішень та формуванню стратегій захисту. Його використання підвищує ефективність юридичної практики, скорочує час на обробку інформації та

дозволяє адвокату зосередитися на аналітичній та стратегічній роботі. Водночас важливо враховувати обмеження алгоритмів, етичні та правові аспекти їх застосування, а також ризики щодо конфіденційності даних. Інтеграція штучного інтелекту у адвокатську діяльність потребує комплексного підходу, включаючи підвищення правової та технічної компетентності юристів, щоб технології стали ефективним інструментом для забезпечення високого рівня правового захисту клієнтів.

Список використаної літератури

1. Sloan K. Florida bar weighs whether lawyers using AI need client consent. <https://www.reuters.com/legal/transactional/florida-bar-weighs-whether-lawyers-using-ai-need-client-consent-2023-10-16/>. URL: <https://www.reuters.com/legal/transactional/florida-bar-weighs-whether-lawyers-using-ai-need-client-consent-2023-10-16/>.
2. Варава І. Інновації у професійній діяльності юристів: використання потужностей штучного інтелекту. Інформація і право. 2020. С. 47–54. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/6_15.pdf.
3. Городиський І. Штучний інтелект й адвокатська етика: виклики, які існують і ще з'являться. JustTalk. URL: <https://justtalk.com.ua/post/shtuchnij-intelekt-j-advokatska-etika-vikliki-yaki-isnuyut-i-sche-zyavlyatsya>.
4. У США юристи отримали рекомендації щодо використання штучного інтелекту. Судово-юридична газета. URL: <https://sud.ua/uk/news/abroad/307147-v-ssha-yuristy-poluchili-rekomendatsii-po-ispolzovaniyu-iskusstvennogo-intellekta>.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент *Храпенко Олена Олегівна*

Лобань В. О.

студентка 2-го курсу магістратури
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

НЕСУМІСНІСТЬ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ВІЙСЬКОВОЮ СЛУЖБОЮ: ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ ВОЄННОГО ЧАСУ

Проблема сумісності або несумісності адвокатської діяльності з проходженням військової служби набула особливої актуальності з початком широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Тисячі адвокатів були мобілізовані або добровільно